

Домашнє завдання

- **Перевірте себе!**

- **Урок 8. Вправа 59**

Миз нею довго в полі говорили, не чули навіть гуркоту доріг. Тебе цей сад прийняв гостинно в свою завітчану сім'ю. Князь Володимир Великий на своєму гербі карбував тризуб. Майже три роки минуло від того далекого світлого дня. Кожен із бійців знав, що небезпека подвоїлася. І його підхопили з десяток рук, сильно підкинули вгору... Але дехто з учнів викликав у нього глибоке занепокоєння. Гучне «Ура!» пронеслося тоді над луками...

- **Минуло, пройшло. Занепокоєння, збентеження, стурбованість, неспокій.**

Складений іменний присудок

ДІЄСЛОВО-ЗВ'ЯЗКА (вказує на час, особу, спосіб)

+

ІМЕННА ЧАСТИНА, виражена:

- іменником;
- прикметником;
- займенником;
- дієприкметником;
- фразеологізмом.

=

був учнем, став мудрішим,
виявився своїм, були зосереджені,
був лебединою піснею

Дослідження-моделювання

Змоделюйте речення, увідповіднивши частини речень із правого й лівого стовпчиків. Підкресліть присудки, визначте їх вид.

- 1 Інтелігентність – це ...
- 2 Добро вважається ...
- 3 Мудрість – це ...
- 4 Розум без доброти є ...
- 5 Життя вважається ...

- А...розум, поєднаний із добротою.
- Б ...толерантне ставлення до світу й до людей.
- В ...лукавством.
- Г ...вічним творенням.
- Д ...щастям усіх людей.

Змоделюйте речення, увідповіднивши частини речень із правого й лівого стовпчиків. Підкресліть присудки, визначте їх вид.

- **Перевірте себе!**

- 1. А
- 2. Г
- 3. Б
- 4. В
- 5. Д

Дослідження-конструювання

За зразком складіть речення, у яких одне з дієслів було б ужите як допоміжне в складеному дієслівному присудкові, а друге – як зв'язка в складеному іменному. З'ясуйте спосіб вираження присудків.

ЗРАЗОК. Починати, залишатися.

Зоря на небі рожева вже **починала** займатися (Леся Українка).
Він **залишився** самотнім.

Зуміти, лишитися.

Намагатися, робитися.

Продовжувати, уявлятися.

Перестати, називатися.

За зразком складіть речення, у яких одне з дієслів було б ужите як допоміжне в складеному дієслівному присудкові,
а друге – як зв'язка в складеному іменному. З'ясуйте спосіб вираження присудків.

Перевірте себе!

Складений дієслівний присудок:

Ми **зуміли** **лишитися** на декілька тижнів.

Вони **намагалися** **робити** все якісно.

Він **продовжував** **уявляти** себе дорослим.

Ми **перестали** **називати** його на ім'я.

Складений іменний присудок:

Він **лишився** **самотнім**.

Вона **уявляється** **щасливою**.

Воно **називається** **щастям**.

Ми **робимося** **багатими**.

Який присудок зайвий?

Буду поважати, буду ввічливим, змушений відмовитися.

Уведіть цей присудок у речення, яке б відповідало такій схемі.

Підмет — обставина — присудок — додаток — додаток.

Який присудок зайвий?

Перевірте себе!

- Буду поважати – простий дієслівний присудок, виражений складеною формою майбутнього часу.
- Підмет – обставина – присудок – додаток – додаток
- Сонце вгорі світило мені й тобі.

Кодовий диктант

1. Речення з простим дієслівним присудком.
2. Речення зі складеним дієслівним присудком.
3. Речення зі складеним іменним присудком.

1. До чистої мети треба йти чистою дорогою.(Леся Українка)
2. Сміле слово – то наші гармати.(В.Сосюра)
3. Вірний приятель – найбільший скарб.
(В.Сосюра)
4. Хай живуть поети. (В.Сосюра)
5. Лише гуртом пустелі можна перейти
(М.Рильський)

Кодовий диктант. Перевірте себе!

- Правильно: 2, 3, 3, 1, 2
- 1. До чистої мети треба йти чистою дорогою.(Леся Українка); **треба йти – складений дієслівний присудок**
- 2. Сміле слово – то наші гармати.(В.Сосюра); **гармати – складений іменний присудок**
- 3. Вірний приятель – найбільший скарб. (В.Сосюра); **скарб – складений іменний присудок**
- 4. Хай живуть поети. (В.Сосюра); **живуть – простий дієслівний присудок**
- 5. Лише гуртом пустелі можна перейти (М.Рильський); **можна перейти – складений дієслівний присудок**

Кодовий диктант

Випишіть речення зі складеним іменним присудком.
Підкресліть у них граматичні основи.

1. Час чесний чоловік (Бомарше).
2. У війні завжди має когось щастити (П.Загребельний).
3. Із усіх критиків найбільш великий, найгеніальніший, найбільш непогрішимий час (В.Бєлінський).
4. Мій спосіб жартувати – це казати правду. На світі немає нічого смішнішого (Б.Шоу).
5. Високе небо починає синіти (Панас Мирний).
6. Хом'ячок дуже чемний і делікатний (Н.Бічуя).

Кодовий диктант

Випишіть речення зі складеним іменним присудком. Підкресліть у них граматичні основи.

7. Дерева химерніші за власні тіні (Н. Бічуя).
8. Лякливий як заєць, а шкідливий як кішка (Народна творчість).
9. І сонце найвищий Коран / І крона найкраща корона (Л. Костенко).

Випишіть речення зі складеним іменним присудком.
Підкресліть у них граматичні основи.

Перевірте себе!

1. Час чесний чоловік (Бомарше).
2. Із усіх критиків найбільш великий, найгеніальніший, найбільш непогрішимий час (В.Белінський).
3. Мій спосіб жартувати це казати правду. (Б.Шоу).
4. Хом'ячок дуже чемний і делікатний (Н.Бічуя).
7. Дерева химерніші за власні тіні (Н. Бічуя).
9. І сонце найвищий Коран / І крона найкраща корона (Л. Костенко).

Складений іменний присудок є в кожному реченні,
ОКРІМ

- А Життя – такий неоціненний дар, таке просте і неповторне диво.
- Б Непомітно для батьків син став дорослим.
- В Вранці на палубі я був першим.
- Г Хтось нам повинен відчиняти двері.
- Д Один з останніх його рейсів був винятковим.
- Е Пан, брате, милувать не стане.
- Є Був мій народ співцем і сіячем.

Складений іменний присудок є в кожному реченні,
ОКРІМ. Перевірте себе!

• ПЕРЕВІРТЕ: Г, Е

А Життя – такий неоціненний **дар**, таке просте і неповторне диво.

Б Непомітно для батьків син **став дорослим**.

В Вранці на палубі я **був першим**.

Г Хтось нам повинен відчиняти двері.

Д Один з останніх його рейсів **був винятковим**.

Е Пан, брате, милувать не стане.

Є Був мій народ **співцем і сіячем**.

Робота з текстом

Відновіть текст: визначте межі речень і розставте розділові знаки. Розмежуйте прості й складені присудки.

Дно калабані було грузьке замулене ми по самісінький пуп стояли в бридкій слизькій багнюці тільки від пупа до шиї була вода брудна каламутна й смердюча справжнісінькі помії довго ми тоді стояли з Явою в отих помиях пів години не менше аж поки Контрибуція не заспокоїлася й не відійшла вона ще була дуже гуманна й благородна корова ця Контрибуція бо вона підкинула тореадора Яву не рогами а просто мордою і коли ми нарешті вилізли з калабані нещасні й брудні як поросята не ми а сама грязь вона й словом не згадала нам нашого до неї ставлення ми залишилися з нею друзями... (В. Нестайко)

Відновіть текст: визначте межі речень і розставте розділові знаки. Розмежуйте прості й складені присудки. **Перевірте себе!**

- Дно калабані **було грузьке, замулене** (два іменних складених присудка). Ми по самісінький пуп **стояли** (простий дієслівний присудок) в бридкій, слизькій багнюці. Тільки від пупа до шиї **була вода брудна, каламутна й смердюча** (складені іменні присудки), справжнісінькі помиї. Довго ми тоді **стояли** (простий дієслівний присудок) з Явою в отих помиях, пів години не менше, аж поки Контрибуція **не заспокоїлася й не відійшла** (прості дієслівні присудки). Вона ще **була** дуже гуманна й благородна **корова** (складений іменний присудок), ця Контрибуція, бо вона **підкинула** тореадора Яву не рогами, а просто мордою і коли ми нарешті **вилізли** з калабані, нещасні й брудні як поросята, а не ми, а сама грязь, вона й словом **не згадала** нам нашого до неї ставлення. Ми **залишилися** (прості дієслівні присудки) з нею друзями... (В. Нестайко)